

Galaterbrevet 2:11-14

I dessa verser skildras hur Petrus vid ett tillfälle befann sig i Antiokia och delade bordsgemenskap med en grupp hedningar. När sedan några troende judar kom ner från församlingen i Jerusalem, drog sig Petrus och de andra judarna undan och höll sig borta från hedningarna av fruktan för dessa judar. Den traditionella kristna förståelsen är att Petrus, tillsammans med dessa hedningar, åt sådant som inte var tillåtet enligt moseböckernas undervisning. Petrus visade därmed att matbuden inte längre var gällande. Men stämmer detta med Bibelns samlade undervisning? Paulus, som såg att Petrus drog sig undan, gick öppet emot honom när han såg att detta inte stämde överens med evangeliets sanning:

”Om du som är jude lever på hedniskt vis och inte på judiskt, varför tvingar du då hedningarna att leva som judar?”¹

Av sammanhanget framgår det att dessa hedningar förmodligen var troende. Om inte, är det tveksamt att Paulus skulle ha tillrättaviserat Petrus offentligt. Skulle syftet med gemenskapen ha varit att vinna otroende hedningar för Herren, hade det varit klokare av Paulus att vänta med tillrättavisningen tills han och Petrus var ensamma. Det står även att när Petrus drog sig undan från bordsgemenskapen, började de andra troende judarna och Barnabas att göra likadant. Att det var så många troende judar med i gemenskapen talar ytterligare för att det hela handlade om en måltidsgemenskap bröder emellan.

Att Petrus *”levde på hedniskt vis och inte på judiskt”* innebar helt enkelt att han åtnjöt en bordsgemenskap med hedningar, något den judiska traditionen förbjöd. Om Petrus hade levt på judiskt vis hade han aldrig beblandat sig med dessa hedningar, vilket hade omintetgjort denna måltidsgemenskap redan från början. Förmodligen hade han inte blivit helt befriad från det judiska tänkande han hade växt upp med, trots den syn Gud tidigare hade gett honom (se under *Apostlagärningarna 10*). Men att Petrus här skulle ha njutit av helstekt gris tillsammans med dessa hedningar är osannolikt med tanke på den hängivenhet han hade till Guds bud:

*”Han såg himlen öppen och något som liknade en stor linneduk komma ner. Den var fäst i sina fyra hörn och sänktes ner till jorden, och i den fanns alla slag av jordens fyrfotadjur och kräldjur och himlens fåglar. Och en röst kom till honom: ’Stig upp, Petrus, slakta och ät!’ Petrus svarade: ’Nej, nej, Herre! Jag har aldrig ätit något oheligt eller **orent** [akáthartos].’”²*

Att Petrus aldrig hade ätit något som var *akáthartos* visar tydligt hans nitälskan för Guds matbud (se under *Matteus 15 & Markus 7; Apostlagärningarna 10*). Inte heller finns det någon annan text i *Apostlagärningarna* som visar att Petrus senare skulle ha ändrat inställning till dessa bud. Det bör därför ses som osannolikt att han skulle ha ätit griskött eller liknande med dessa hedningar. Vi får inte heller glömma att om dessa hedningar som satt vid bordet var troende, hade de förmodligen hunnit få del av det beslut apostlarna kom fram till på mötet i Jerusalem:

¹ Gal. 2:14

² Apg. 10:11-14

”Därför anser jag att vi inte skall göra det svårt för de hedningar som vänder sig till Gud utan endast skriva till dem att de skall avhålla sig från sådant som orenats genom avgudadyrkan, från otukt, från köttet av kvävda djur och från blod. Ty Mose har i tidigare släktled haft sina förkunnare i alla städer; då han föreläses i synagogorna varje sabbat.”³

Här ser vi en lista på fyra saker de troende hedningarna skulle undvika, en lista många dessutom har missförstått. Om vi tittar noggrant ser vi att listan inte är komplett. Där står nämligen ingenting om att de troende inte fick ljuga, stjäla eller döda (för att nämna några exempel). Anledningen till att apostlarna gav just dessa fyra bud till de hednatroende var för att dessa skulle kunna ha gemenskap med de judar som fanns i synagogorna. Vart skulle de annars ta vägen för att få del av Guds ord? Eftersom inga Biblar fanns tillgängliga på den tiden var de tvungna att gå dit undervisningen fanns, nämligen i synagogorna. Dessa fyra bud bör därför inte uppfattas som slutgiltiga för de hednatroende utan istället som *inledande*. Målsättningen från apostlarnas sida var att de skulle få del av den övriga undervisningen när de sedan fick höra Mose föreläsa varje Sabbat.

Därför, om nu Petrus åtnjöt bordgemenskap med en grupp hednatroende som fått del av dessa fyra bud, varför skulle de då ha ätit något som inte var förenligt med dessa bud och som dessutom äventyrade de hednatroendes gemenskap i synagogorna? Vi får inte heller glömma sammanhanget till denna text. I stycket innan skrev Paulus följande:

*”Fjorton år senare for jag åter upp till Jerusalem, nu tillsammans med Barnabas. Också Titus tog jag med mig. Jag for dit på grund av en uppenbarelse och lade fram -enskilt, för de ansedda - det evangelium jag predikar bland hedningarna. Det var väl inte så att jag sprang eller hade sprungit förgäves? ... De insåg att jag hade blivit betrodd med evangelium till de omskurna liksom **Petrus till de omskurna**. Han som hade gett **Petrus kraft att vara apostel bland de omskurna** har också gett mig kraft att vara det bland hedningarna. Och när Jakob, **Kefas (Petrus)** och Johannes, som ansågs vara pelarna, förstod vilken nåd jag hade fått, räckte de mig och Barnabas handen som tecken på gemenskap. Vi skulle gå till hedningarna, de **till de omskurna**.”⁴*

Som apostel till de omskurna hade Petrus ett stor ansvar på sina axlar gentemot de tiotusentals lagtrogna judar som hade kommit till tro i Jerusalem, dessa som höll strängt på lagen.⁵ Ville verkligen Petrus äventyra detta ansvar, samt deras förtroende för honom, genom att äta helstekt gris tillsammans med dessa hednatroende? Vi får inte heller glömma den undervisning Jesus långt tidigare hade gett honom:

“Den som därför upphäver ett av dessa minsta bud och lär människorna så, han skall kallas den minste i himmelriket. Men den som håller dem och lär människorna dem, han skall kallas stor i himmelriket.”⁶

Hade Petrus därför ätit något i strid med Guds matföreskrifter skulle han, som en av ledargestalterna i Jerusalem, med sitt liv både upphävt och undervisat emot matbuden och därmed

³ Apg. 15:19-21

⁴ Gal. 2:1-9

⁵ Apg. 21:20

⁶ Matt. 5:19

gått emot Jesu ord. Borde han inte i så fall bli kallad ”den minste i himmelriket”? Dessutom bör vi utgå från att Jesu ord ovan inte bara gällde Petrus utan även Paulus. Om han tillrättavisade Petrus och därmed underförstått skulle ha uppmanat Petrus att äta i strid med Guds matbud, borde även han kallas ”den minste i himmelriket”. För inte hade väl Paulus fått ett särskilt mandat av Gud att bortse från Jesu undervisning?

Men vad menade då Paulus med att ”varför tvingar du då hedningarna att *leva som judar* [ioudaizo]”? Även om det i så gott som alla översättningar står ”leva som judar”, skulle det grekiska ordet *ioudaizo* i denna vers även kunna översättas med ”bli judar”. I *The Wycliff Bible* (1395) står det ”to become Jewish”. Eftersom *ioudaizo* endast förekommer en gång i Nya testamentet, nämligen i texten för ämnet, får vi gå vidare till Esters bok och den grekiska översättningen *Septuaginta* för att ytterligare kunna se hur detta ord kan översättas:

*”I vart hövdingdöme och i var stad dit konungens befallning och påbud kom blev glädje och fröjd bland judarna, och de höllo gästabud och högtid. Och många ur de främmande folken blevo judar [ioudaizo], ty förskräckelse för judarna hade fallit över dem.”*⁷ (1917)

I det respekterade *Theological Dictionary of the New Testament* (10 Volymer) uppger man att *ioudaizo* innebär ”conversion to Judaism, especially by circumcision (Est. 8:17 ...), or sympathy with Judaism which leads to the total or partial adoption of Jewish customs.”⁸ Om det är så att *ioudaizo* i texten för ämnet borde översättas med ”bli judar” istället för ”leva som judar”, förstår vi vilket problem detta skulle ha medfört för de hedningar som kom till tro. När man samlades i hemmen under den tidiga församlingens tid, var brödsbrytelsen en så pass viktig del av sammankomsten att en sådan ”skiljemur” skulle ha medfört en fullkomlig separation mellan troende judar och troende hedningar.

Men som vi tidigare sett är detta att Petrus ”levde på hedniskt vis och inte på judiskt” inget belägg för att han, under måltidsgemenskapen med de troende hedningarna, skulle ha ätit något i strid med matbuden i moseböckerna. Att han drog sig undan från dessa handlade förmodligen om, som tidigare tagits upp, att han fick ett ”återfall” tillbaka till sitt forna, traditionella judiska beteende att inte umgås med hedningar.

⁷ Ester 8:17

⁸ Kittel, Gerhard, Friedrich, Gerhard & Bromiley, Deoffrey W. *Theological Dictionary of the New Testament* (Vol. 3). Eerdmans Publishing Co., 1964 (s. 383).